

časa za njih prvi prihod v Evropo znati, na primeru Muhar za ta prihod terdi peto stoletje pred Kristusom ¹⁾. Vendar, ako stari greški in rimski pisatelji na ravnost ne govorijo od Slovanov, to molčanje še ni ravno gotov dokaz, da Slovenci nikakor niso še mogli tukaj biti; zakaj Grekom so bili severni narodi sploh bolj neznani, in Rimljani so nar bolj za tiste narode vedili, s kterimi so se bojevali. Pa nekoliko so nam pustili zapisanega od prihoda nar starjih prebivavcov sedanje slovenske zemlje; pripovedi od Argonavtov, potnikov iz konca črnega morja, kažejo ravno na daljno Azijo, Herodotov opomin od Siginov celó očitno na Medijo, ktera ni toliko deleč od Indije; in to je ravno stran, od kodar so Slovenci mogli priti, naj so že prišli kteri čas si bodi. Ako pa stari pisatelji od kterega ljudstva v teh krajih pravijo, da je ilirskega rodú, s to besedo dostikrat nočejo nič družega povedati, kakor da ni celtiške korenine, ktera jim je bila bolj znana. V staro Ilirijo namreč, ktera je bila prav za prav med Drinom in Narento, so prišli k prvim stanovavcom pozneje Pelazgi, in po kralji Hillu se je začelo zdaj ime Ilirov, kakor dokazuje Farlati v svojih zgodovinskih bukvah iz starih pisateljev ²⁾. Kterega rodú da so bili prvi stanovavci Ilirije, ni povedano pri starih pisateljih; od Pelazgov pa je zdaj dokazano, da so bili rod feniško-egiptovskega plemena, njih mlajši so sedanji Arbanaši. Greški in posebno rimski pisatelji pa so pozneje vse narode med Donavo in jadranskim morjem imenovali ilirske, dasiravno niso bili vsi enega plemena; tedaj je v ilirskem imenu prav lahko kaj slovenskega hranjeno.

Temu nasprot vendar pravijo zoperniki: Od Slovincov v sedanji njih domovini ni nobenega glusú pred letom 568 po Kristusu; tako se nahaja v zgodovini Paula diakona in v letnikih Fredegarjevih ³⁾. Pač samo to še ni noben gotov dokaz, ker ta dva pisatelja ne govorita od tega, kdaj da so Slovenci v to zemljo prišli, kakor, na primeru, od Horvatov in Serbov določne letnice pripovedujejo, ampak bolj to popisujeta, kdaj da so Slovenci z Longobardi in Franki v boj zadeli. Slovenci so bili pri vsem tem lahko popred na slovenski zemlji, kakor so bili kdaj Celti pozneje na njej, kot so pa zgodovinarji dolgo časa terdili, namreč za celih dvé sto let razločka. S tem pa ni misel zagotovljati, da ob času velicega preseljevanja narodov niso nobeni novi naseljniki k starjim slovenskim bratom došli; zakaj skozi in skozi ob dolnji Donavi so Slovani že v sredi petega stoletja stali, in so jo kmali začeli čez to reko vdarjati, in si na to stran sedežev iskati ⁴⁾. Čudno bi bilo pa vendar, kako da se vsa zemlja ob Savi, Dravi in Muri v šestem stoletju ob enem pokaže vsa slovenska, ko bi ne bilo popred slovenskega rodú že tukaj; saj ob času velicega preseljevanja ni bilo vse pobito, ali ni vse drugam se preselilo, kar zgodovina tudi ne pripoveduje. Ob času sv. Severina, kteri je ravno po nar hujem razdjanji od l. 454—480 v Noriku živel, dežela sicer ni bila pregosto vendar tudi ne celo redko obljudena, kakor je očitno iz popisa njegovega življenja; sicer so se rimski naseljniki po volji kralja Odoakarja l. 488 v Italijo poverili, pa domači vojaki so v deželi ostali. Dvojno pleme ljudstva se pozneje ravno v početku kneza Igvota razloči, stari ostali, pa tedaj sužnji stanovavci, ktere je knez kot verne gostil, in novi naseljniki tedaj gospodje, kterim je kot nevernim slabo stregel ⁵⁾.

Utegnil bi kdo tudi iz cerkvene zgodovine nasprot staviti: Ako so bili Slovenci že od starega časa v deželi, so mogli do šestega stoletja vendar že kristjani biti; kako

da je pa kersanstvo ravno po Slovencih od konca šestega do konca osmega stoletja toliko nasprotovanja terpelo? Na to je odgovor, da se mora naj pred razloček storiti med prejšnjimi stanovavci in novimi naseljniki, da je po tem sila in stiska Hunov ali Obrov ceniti, in verh tega še množica novega zaroda od hunskih očetov in slovenskih mater šteti; ravno od tega novega zaroda Fredegar piše, da se je zoper svoje očete Hune vzdignil, ter je njih jarm otresel ^{*}). Na drugi strani se pa ravno od verske strani to utegne prašati: Praznoverstva se med našim ljudstvom še zdaj obilno nahaja, in to vse le na slovansko basnoslovje opominja, zakaj ni sledú od celtiškega ali germanskega, razun kolikor so si vse paganske vére enake? ali zakaj je to praznoverstvo toliko ukoreninjeno? Na tako vprašanje se pač ne more lahko drugač odgovoriti kakor s tem, da je že od nekda moglo tukaj ljudstvo stanovati, ktero je ravno take basni verovali. (Dalje sledí.)

Kratkočasno berilo.

Potopis vodene kapljice.

II.

Jutro napoči. Naša popotnica se zbudí, iz spavnice prileze in se na eno zeleno peresce vsede. Ko se zopet zlato sonce čez goro privozi, voši kaplja staremu dobrotniku dobro jutro. Sonce se pa v njenem čistem obličji blisketá in jo s svojim sedmerim kinčom ovenčuje. Popotnica nemirna vse reči krog sebe ogleduje, pa kmalo ji je zopet dolg čas. Zopet si želi v sinji zrak odpeljati se in res tudi sonce poprosi sabo jo vzeti. Ko ji je bila prošnja dovoljena, se vzdigne in se z drugimi sestrami proti jugu pelje. Strašno hitro so se peljale, ker so v eni uri sto ur deleč prišle. Veliko bogatih mest, prijetnih vasí in rodovitnih dežel so občudovale in tudi semtertje svoje sestre vidile, ktere so v domačii ostale bile.

Pa pride ji kmalo na misel: variatio delectat, in začne sonce nadlegovati, jo še enkrat na zemljo pustiti. Koj se ni dal mili oče pregovoriti, pa ko nje prošnje ni bilo ne konca ne kraja, se ji zadnjič vendar udá, in pošlje merzel veter. Kako ji je bilo čudno pri sercu, ko se sivega mehurčka in toliko poprej nevidljivih prijateljic in sestic tudi v sivi obleki zagleda. Ena drugi so se približale in se v siv oblak zbrale. Kolikor več se jih je združilo, toliko večji in tamnejši je postajal oblak. Zadnjič niso bile več v stann v zraku se obderžati in jele so se proti zemlji peljati. Z veselom zadovoljnostjo se je zdaj naša popotnica ogledovala, ko je tako čista postala. Kolikor nižje je to ljudstvo prišlo, toliko več se jih je zedinilo. Veči in večji so prihajale, in zadosti dorašene so do zemlje priskakljale. Zdaj ni mirú. Po gojzdi in po travnicah, po listji, po suhi parsti in po terdem kamnji se čuje veselo šumenje, veršenje in šeptanje nove armade. Naše amaconke si stanovanje napravljajo in se pri tem delu deloma prijazno pogovarjajo, deloma pa tudi pričkajo. Naša kapljica je z več svojimi sestrami na nek hrib padla; pastir pa, ki je tam ovce pasel, je rekel: „dež gré“. (Dalje sledí.)

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Gorice 28. marca. Na povabilo mnogočastitega gosp. V. J. Mencil-na v 24. listu, vsled mojega dopisa 11. dan t. m. v 22. listu „Novic“, spoznam za svojo dolžnost tukaj očitno imenovati troje iz tistih pesem, ktere so bile od gimnazijalnih učencov 8. marca deklamirane in ki so se nekterim enmalo spodtikljive in neprimerne zdele, slišati jih iz premladih ust, da si same na sebi in v svoji gameti niso morebiti ne-nravne. So tele: „die Spielkarten“, „der wilde Jäger“ in „Elvira“. Sicer je pa vse na tem ležeče, od ktere

^{*}) Fredegar chron. c. 48.

¹⁾ Muhar „Ueber die Einwanderung der Slaven. Geschichte der Steiermark“. II. Bd. str. 20.

²⁾ Farlati „Illyricum sacr.“ tom. I. str. 1—3.

³⁾ Na pr. Muhar v omenjenih bukvah; Koch „Judenburger Antiken“.

⁴⁾ Jornandes „de rebus get“. Procopius „de bell. goth.“

⁵⁾ Eugippus „in vita s. Severini“ b. 39. Anonymus „de conversione Carentanorum“.

strani in iz kterega ozira se ta reč ogleduje, zlasti dan današnji, ko so nraavtveni zapopadki tako različni.

O znanih besedah v mojem dopisu moram še opomniti, da sim le v obče govoril, brez osebnega in hudovoljnega namerjanja. Mislil sim, da v tem, kar se očitno godi, smé vsakter, da le spodobno, svoje mnenje in svoje želje razodeti.

Andr. Marusič.

Iz Maribora. V 25. broji „Novic“ slavni g. Hicinger piše: „Morebiti na Latobike še opominja skrivni latovski jezik“. Kakšni je ta jezik, kje se govori ali kaj gosp. Hicinger razume pod latovskim jezikom? Prosim visokopostovanega sodelavca, naj na koncu svojega članka mi reč bolje razloži.

Pri tej priložnosti predragemu prijatlu povem, da ima celo prav, ako „mons cetius“ išče na Kranjskem. Ali ni na Kranjskem ravno v uni legi, kjer Linhart išče „mons cetius“ gora Česenik, češeniške gore? Pri Valvazorji najdem: „Tschemschenig liegt nahe bei Gallenberg in der Mitte eines hohen Berges“. Tako se tudi vas z imenom Česenik najde? Že v spisu „o Noriku in Noreji“ sem rekel, da je Cetius — cet slovenska beseda, in da na ravnost pomeni: goro. Na Štajarskem imamo tri na bregih ležeče vasi, katerih se prva veli: Na gori, druga: Na bregih, tretja že bolje pod bregom stoječa se veli: Prodcetinec. Dalje je beseda skrita v imenu Cetinje, glavno mesto črnogorsko, ktero toraj to pomeni, kar Kranj.

Korenika besede cet je sansk. kat, durchbohren, katus, der Fels, kuntas, Lanze, lat. cautes, analogično besedam shiris, *κῆρς*, quiris, kar, kranj, od shar, durchbohren. Iz kat še je sansk. kota — keltškemu kot, slov. cet. Kako je iz shar postalo tudi sharnis, lat. cornu, nemško Horn, in slov. karva, po metatzezi krava, cornutum scilicet animal, Hornviah; tako iz kat, slov. skot, das Vieh, toraj skot = karv, krav, animal cornutum, friziški sket. Živina pa je naj stariše sredstvo zмене — ali naj stariši dnar zato pecus, pecunia in peculium. Enako analogijo najdemo v besedi skot, friziški sket, pecus in pecunia, mittelhochdeutsch scaz pecus in pecunia, gotiški skattz, altnord. skattz, ags. sceat, althochdeutsch. scaz, neuhd. schaz, primeri še gerško *κῆρς*, peculium.

Ker imamo v slovanskem jeziku skot in cet, ter je cerkveno-slovenska beseda četa pecunia ni gotiška, temoč slovenska. Ime gore po nemški pisane Tschemschenig se je toraj nekda glasilo Četjenik, tj = č, Čečenik, č = š Češenik. Rhenizmi, ktere v frižinskih spomenicah še tako lepo ohranjene najdemo, so gotovo še za časa Valvazorjevega navadni bili, zato je pisal Tschemschenig. Blizo Terbovlj je gora Ceče. Cetius je toraj spet čisto-slovenska oblika, ker Kelt je govoril kot, zato Alpes Cottiae, Goth pa bi skatt, Nemec skat ali pa kat govorila.

Tako spet močen dokaz za slovenskost Noričanov nam daja beseda Cetius. Ker skoro vse stare imena samo malo v drugih oblikah še živijo v ustih naroda slovenskega tako gotovo še tudi ime Latovicus se bode našlo na Kranjskem, zato kje vejo povedati od latovskega jezika? Kaj bi znalo opominjati na Latov Letija, ali Vače L = V, tj = č menda nekda Latje? Išite domorodci!

Davorin Terstenjak.

Novičar iz raznih krajev.

V zvananjih časopisih se bere: da se novi avstrijski minister Bruck močno trudi našim dnarskim težavam in zadregam, v katerih kmetijstvo, obertnija in kupčija zavolj pomanjkanja kapitalov hirašo, pčagati. On nek misli lanko prostovoljno posojilo, kterega vplačba mnogim pri sedanji dragini težko stane, v zvananje posojilo spremeniti. An-

gleži in Holandci so nek pripravnega prevzeti. — Že dolgo časa politiški vremenik ni tako na lepo vreme, to je mir in spravo kazal, kakor ravno zdaj. Posebno kar francozki časniki prejenjajo vedno le od pada Sebastopolja trobiti, in od kar so staknili, da za prihodno varnost Turčije ni ravno treba, da bo Sebastopol razdjan, se upanje na mir vedno bolj uterduje. Sam cesar Napoleon ni zoper to, da bi armade v Krimu pomirek (Waffenstillstand) sklenile, s tem, da se njega konec od ene ali druge strani na 10 dni napové. Tudi se bere, da ne bosta francozki in angleški poslanec pri zboru na Dunaji zavoljo uravnave miru, nikakor od Rusa plačila stroškov za vojsko tirjala, ker bi s tem vsaki up na mir prestregla, in se Rus v to nikakor ne bode podal. Od razdjanja Sebastopolja tudi ni več govora, temuč le to, da naj Rus svoje brodovje na črnem morji toliko pomanjša, da ne bode Carigradu nevarno. Sultan je tudi za mir pripravljen in je v ta namen svojega ministra vnanjih oprav 26. t. m. k zboru na Dunaj poslal. On le hoče, da ne bode iz tega miru za-nj nobene odškodnine, ktero bi moral kamor koli plačati, in da se mu njegove vladarske pravice čez kristjane na Turškem nikakor ne kratijo. — Rusi so avstrijskim ladjam dovolili rusovsko žito od leta 1853 po Donavi peljati, s tem, da se skaže, da je za Avstrijance, in da se nikakor njihovim sovražnikom ne prepušči. Po poznejših novicah ta dovolitev le velja za 10 ladij, ktere so lastnina tergovca Gopčevića v Terstu. — Knez Menčikov je za legar umerl. Novi rusovski poveljnik knez Gorčakov v Krimu je že v Sebastopolji. On nek namerjuje čez Turke v Eupatoriji, kjer so se vtaborili, planiti. Že 14. t. m. je oddelk rusovske armade Turke, ki so jih napadli, nabil. Rusovska armada je nek tako dobro postavljena, da Francoze in Angličane vedno znemiruje, in ni mogoče je iz tega stanja pregnati. — V Carigradu je bolnišnica francozka pogorela. Vsi bolniki so bili rešeni. — V Parizu so jih te dni dokaj zaperli. Govori se, da so Napoleonu po življenji stregli. — Francozki cesar se bo s cesarico v London podal, se tam z ministrom Palmerston-om posvetovat, koliko ima Rusu dovoliti, od tod bo nek šel na Dunaj, z grofom Nesselrode-om, rusovskim ministrom mir storit, ali če iz tega nič ne bo, se v Sebastopolje k svoji armadi podat. — V Genovi je bila te dni očitna obravnava, pri kateri je bil dahoven Manieri zatožen, da je drugemu duhovnu Battoni-u s smodkami (cigarami), ktere so bile z arsenikom poštopane, zavdal. Bil je nedolžnega spoznan. — V letu 1854 se je po avstrijskih poštah razposlalo 46 mil. 769.500 pisem. Za 15 milijonov več kot v letu 1853. Mesca januarija t. l. je bilo za pol milijona več pisem oddanih, kakor v tem mescu pretečenega leta. — Nova kuga, ktera človeka ravno tako naglo, kakor kolera pod zemljo spravlja, se je v Allierski okrajni na Francozkem prikazala. V nekem kraji, po imenu Bellenage, je od 1800 prebivavcev 100 oseb za to bolezen pomerlo. Imena ji še niso dali. Bolnika začne glava boleti, oči so mu začrnele, in, ako se mu naglo s pijavkami ne pomaga, že v nekaj urah umerje.

Sadjorejcem.

Čas se je približal, in pridni, za svoje naslednike skerbni sadjorejci bodo jeli drevesca saditi in cepiti, zato jim damo to-le na znanje: Kdor si želi lepih in žlahnih jabelčnih in hruševih drevesic omisliti, naj se pri Francetu Bisjak-u v Dobrovi za nje oglasi, on jih ima kakih 3 do 400 prav lepih žlahnega plemena in jih tudi prav dober kup prodaja. — Tistim pa, ki želé enacih cepičev, to je, jabelčnih ali hruševih dobiti, naznanjamo pa, da naj se k gospodu F. Schmidu v Šiško po-nje podajo; gosp. Schmid, izversten sadjorejec, imajo poln vert naj žlahnejega sadja in prav radi jim bodo s cepiči brez plačila postregli.